

Mijpaalarrest

Hans-Erik van Gorp en Ad Jacobs kijken terug op Van Gorp q.q. (Wollie)/Rabobank

Hoe liepen de zaken die ten grondslag lagen aan wat later mijlpalen in de jurisprudentie werden? We kijken terug met de advocaat van toen.

foto Erik van der Burgt

Ad Jacobs en Hans-Erik van Gorp

.....
Anneke Groenewoud
redactielid
.....

‘Het standpunt van de bank was gewoon héél onredelijk’, zegt Hans-Erik van Gorp, de curator van Wollie, en beklemtoont ieder woord in de zin. ‘Banken zijn toch al zo bevoordeeld ten opzichte van overige schuldeisers en ze dekken zich ten opzichte van de ondernemer enorm in, zelfs ten opzichte van de ondernemer in privé.’ Samen met Ad Jacobs, destijds faillissementsmedewerker op het kantoor van Van Gorp en nu ook advocaat, vertelt hij over de aanloop naar het arrest.

Wollie B.V. was een franchisenemer van Benetton, zeker begin jaren negentig een heel ‘dik merk’. Benetton had haar franchisenemers behoorlijk aan de leiband: alle regels van Benetton moesten strak worden opgevolgd. Zo moest bij een nieuwe interieurhuisstijl de hele winkel op kosten van de franchisenemer worden omgebouwd, ongeacht de kosten. Nieuwe kleuren? Dan was de voorraad kleren van het vorige seizoen onverkoopbaar. ‘We troffen een zolder volgestouwd met vrolijk gekleurde truien aan, aan niemand te slijten. Ze zijn per kilo verkocht.’ Op 14 februari 1995 ging Wollie failliet.

Bij het uitpluizen van de bankafschriften trof Jacobs op de Rabo-rekening van Wollie een betaling aan van f 25.000 van ene Bulten. Dit bedrag konden de curator en hij niet thuisbrengen. Kort daarop volgde weer een betaling van Bulten, dit keer van f 17.388. De bank verrekende deze bedragen met haar vordering (hoofdsom ruim f 300.000) op Wollie. Van Gorp stuurde een eenvoudig briefje: na faillissement bent u niet gerechtigd tot verrekening op grond van art. 53 Fw, dus wilt u het totaalbedrag van f 42.388 maar terugstorten op de faillissementsrekening. ‘Nee’, zei de bank hooghartig. ‘Het geld is van ons’.

Uit de reactie van de bank bleek dat Wollie de inventaris van een van haar winkels aan Bulten had verkocht voor f 100.000: een verkoop – met levering onder eigendomsvoorbehoud – die met toestemming van de bank was geschied. Bulten betaalde de eerste termijn vóór het faillissement en twee volgende termijnen dus erna.

De dagvaarding was toen snel gemaakt: al begin april 1995 werd er gedagvaard: ‘Het was een eenvoudige zaak met eenvoudige feitjes’, aldus Van Gorp. ‘De zaak is door alles wat er door de bank werd bijgehaald enorm vertroebeld.’

Aan schikken dacht de bank niet. Van Gorp kende de directeur. Die liet hem toen hij hem een keer tegenkwam, weten

dat de bank nooit zou schikken. ‘Hij begon te lachen, je krijgt van ons geen rooie cent’. Dat prikkelde Van Gorp nog meer om door te zetten: ‘We hadden gewoon gelijk. Helemaal in die tijd hadden banken zo’n bevoorrechte positie’.

De rechtbank en het hof wezen de vorderingen van de curator af. Geld voor de cassatie was er niet, maar Van Gorp klopte bij de Belastingdienst en de bedrijfsvereniging aan met de vraag of zij garant wilden staan voor de kosten van de cassatieprocedure. Die was zeker kansrijk, verzekerde Van Gorp hen. Hij kon bij de twee uitspraken twee uiterst kritische noten laten zien van N.E.D. Faber.

De bedrijfsvereniging en de Belastingdienst lieten zich door Van Gorp overtuigen. De mrs. Van Oven en De Bie Leuveling Tjeenk deden de rest: de Hoge Raad vernietigde de eerdere uitspraken en deed de zaak zelf af. De vorderingen van Van Gorp werden met rente en kosten volledig toegewezen.

De kern van Van Gorp q.q. (Wollie)/Rabobank

Als roerende zaken stil zijn verpand aan een bank, daarna worden verkocht door de pandgever en worden geleverd onder eigendomsvoorbehoud en de pandgever/verkoper vóór ontvangst van de koopprijs failliet gaat, dan zal, als de bank de koopprijs van de koper ontvangt op de rekening van de pandgever, de bank het ontvangene niet kunnen verrekenen met haar vordering op de pandgever als niet ook de koopprijs aan haar is verpand: het pandrecht komt dus niet bij wege van substitutie te rusten op de vordering ter zake van de koopprijs.
HR 23 april 1999, NJ 2000, 158; uitspraken Rechtbank Breda en Hof Den Bosch: JOR 1996/39, resp. JOR 1997/101, beide met noot Faber.